

Bijlage – appreciatie manifesten Tech tafel en Tech Champions

Manifest tech tafel

Voorstel	Appreciatie kabinet
1. Medewerkersparticipatie	Positief. Bij de Voorjaarsnota is besloten over het introduceren van een fiscale regeling voor medewerkers van startups en scale-ups. Deze wordt momenteel uitgewerkt in wetgeving. Beoogde inwerkingtredingsdatum is januari 2027.
2. Investerings vanuit institutionele investeerders	Positief. EZ voert momenteel samen met Invest-NL gesprekken met institutionele beleggers (met name pensioenfondsen), om de randvoorwaarden voor meer investeringen in durfkapitaal uit te kristalliseren. Invest-NL werkt momenteel samen met pensioenfondsen om een mogelijk fonds-in-fonds te verkennen, dat kan investeren in durfkapitaalfondsen gericht op deeptech/impact start- en scale-ups. Het voorgestelde streven dat binnen 6 maanden de 4 grootste pensioenfondsen tot 2 miljard alloceren aan dit initiatief is niet realistisch, mede gezien pensioenfondsen zelf bepalen waarin zij investeren. Wel is het doel van Invest-NL om tegen eind 2025 een eerste ronde te hebben geclosed.
3. Nationaal Stimulerings Instituut (NPI) / Nationale Investeringsinstelling	Op 4 juli heeft het kabinet de integratie van Invest-NL en Invest International aangekondigd om daarmee tot een nieuwe nationale investeringsinstelling te komen met een nationaal en internationaal mandaat. De oprichting moet per 2028 rond zijn.
4. Fiscale angel regeling	EZ onderschrijft het belang van een sterker ecosysteem voor business angels, zoals benoemd in de meta-evaluatie van het durfkapitaalinstrumentarium, om latent privaat kapitaal te mobiliseren en financiering in de vroege fase voor startups te verbeteren. In de beleidsreactie op het Dialogic-onderzoek zullen onder andere opties voor een fiscale maatregel voor deze doelgroep worden uitgewerkt cf. motie Dassen/Martens-America.
5. Verplichte "Innovatiecheck" in voor alle nieuwe wetten	In de bedrijfseffectentoets (BET) is er een apart stuk voor innovatie en innovatiebelemmeringen opgenomen, een "Innovatiecheck" die hier los van staat is niet gewenst. Met de vragen uit de BET zijn er al mogelijkheden om innovatie belemmeringen in kaart te brengen. EZ toetst op de ingevulde BET. ATR toetst de regeldrukgevolgen.
6. Arbeidsmarkthervorming naar Deens voorbeeld (Deense flexicurity-model)	Dit is een thema dat ook tijdens de State of Dutch Tech veel aan bod kwam en waar veel ondernemers zich over lieten horen. We willen samen met de sector beter inzicht krijgen in de problematiek t.a.v. arbeidscontracten. Hiervoor zal door Techleap een onderzoek worden uitgezet. N.a.v. dat onderzoek gaan SZW (verantwoordelijk voor arbeidsmarktbeleid) en EZ hierover graag verder in gesprek.
7. Digitalisering en automatisering overheidsprocessen	In de Nederlandse digitaliseringsstrategie (NDS) die het kabinet voor de zomer uitbracht is het centraal stellen van burgers en

	ondernemers in (digitale) dienstverlening van de overheid een prioriteit. Om te zorgen dat bedrijven gemakkelijk toegang hebben tot overheidsbrede digitale dienstverlening is er in het uitvoeringsprogramma ruimte om naar voorbeeld van ervaringen in Estland, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk overheidsbreed stappen te zetten.
8. PPS: Zorg dat startups en scale-ups kunnen participeren in grootschalige AI-, robotica- of datainitiatieven binnen de publieke sector	In de breedte zet het kabinet zich in voor het goed betrekken van start- en scale ups bij initiatieven en binnen instrumenten. In de nieuwe organisatiestructuur van het missiegedreven innovatiebeleid en de programma's die binnen het industriebeleid worden opgestart, is daar bijvoorbeeld meer aandacht voor dan in het topsectorenbeleid. Eerste resultaten van deze doorontwikkelingen worden later volgend jaar verwacht.

Manifest Tech Champions

1. Support initiatives to enhance education and research in support of NTS and keep open access to international talent. Welcome international talent and ensure the continued offering of education in English for the NTS technologies. Enhance education and research in critical NTS areas by providing facilities and scholarships	Positief. In de uitwerking van het Wetsvoorstel Internationalisering in Balans wordt onder andere via het criterium arbeidsmarkt maatwerk geboden voor het verzorgen van anderstalige opleidingen/trajecten in relatie tot de arbeidsmarktkrapte. Het wetsvoorstel houdt zo rekening met de toestroom van internationaal talent naar Nederland, en binding via het onderwijs, onder andere waar dit voor segmenten binnen de technische- en ICT-sector van groot economisch en maatschappelijk belang is.
2. Provide special 'collaboration carve-out' between knowledge institutes and NTS scaleups, e.g. offering use of facilities such as clean-rooms	Positief. Onderdeel van de 3%-R&D-Actieplan om de toegang tot experimenteeruimte te vergroten. Momenteel verkennen we op welke manier het aanbod van, en toegang tot deze faciliteiten kunnen vergroten voor R&D-intensieve startups en scale-ups.
3. Promote scale-up friendly spin-out terms. "Support entrepreneurs in transforming academic research into successful ventures, including favorable IP valorization terms, following standard deal term principles.	Positief. EZ onderschrijft het belang van de standaard dealterms ontwikkeld door een werkgroep vanuit de 4TU. We blijven ons inzetten voor de bredere adoptie ervan. Eind 2025 zouden alle universiteiten de dealterms moeten onderschrijven.
4. Promote scale-up friendly accelerator programs (Biotech booster).	Ja, dat is belangrijk. Biotech Booster en de TTT-consortia zijn voorbeelden van concrete acties die we nu al nemen om dat te ondersteunen. In Q3 wordt bekend welke consortia worden ondersteund vanuit de TTT-regeling
5. Maintain the 30% expat ruling for the long-term	Het kabinet Schoof heeft de versoering op de 30%-regeling grotendeels teruggedraaid. Daarmee blijft NL een aantrekkelijke expat regeling houden. Inzet is lange termijn stabiliteit voor deze fiscale regeling.
6. Improve employee share option plans	Zie manifest Tech Tafel.
7. Modernize pension requirements and labour law designed for corporates, in particular in the phase where scale-ups are still building and have negative cash-flow.	Zie manifest Tech Tafel.

8. Stimulate existing clusters ; e.g. biotech in Leiden, semicon in Eindhoven and develop new; e.g. energy in Rotterdam	Dit sluit aan bij de kabinetsstrategie op het versterken van onderzoek- en innovatie ecosystemen, de Kamerbrief over de inventarisatie van campussen, de Kamerbrief over perspectief op de Nederlandse economie en de inzet van het kabinet op het versterken van de Nederlandse halfgeleider ecosysteem. T.a.v. Rotterdam loopt er al veel: De Rotterdamse haven zet vol in op cleantech en de energietransitie. Het voorstel voor een cleantech cluster voor start- en scale-ups sluit dan ook goed aan bij wat er al loopt. O.b.v. enkele aangenomen moties in (Martens-America, Postma) zetten we in op het versterken van de verbinding tussen regionale economische ontwikkeling en ons nationale beleid (NTS, groeiemarkten).
9. Create cluster coordination through public private collaboration. Replicate the success formulas such as Brainport. Create coalitions with top sectors and NGF projects to jointly drive clustering around key enabling technologies and realize their economic impact."	Publiek-private samenwerking is inderdaad een kernelement om succesformules zoals Brainport te herhalen. Deze PPS-werkwijze wordt ook toegepast vanuit de Nationale Technologiestrategie (NTS) en wordt verder doorgetrokken in het industriebeleid.
10. Provide 'fast lane' (within 3 months) for subsidy applications and awards	We hebben hier doorlopend aandacht voor en onderschrijven dat er nog wel wat te winnen is in hoe ondernemingen sneller kunnen worden geholpen mbt subsidies. We zien drie verbeterkansen: 1. Betere samenwerking en doorverwijzing tussen verschillende subsidieverstrekkers (NWO, ROM's, RVO en Invest-NL); 2. Meer (of doorlopende) openstellingen van dezelfde subsidieregeling in een jaar, zodat ondernemers hun aanvraag kunnen doen wanneer ze er aan toe zijn; 3. Automatisch in aanmerking komen voor 'vervolgsubsidies' als aan vooraf gestelde milestones is voldaan, waardoor niet steeds nieuwe subsidieaanvragen hoeven worden gedaan (dit is complex en zal pas op langere termijn gerealiseerd kunnen worden); Dit zijn geen zaken die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. Wat (juridisch) niet kan is verschillende aanvragers van dezelfde subsidie verschillend behandelen. Sommige subsidies dienen ook een lange openstellingperiode te kennen om een level playing field te kunnen garanderen.
11. Process governmental approval (a.o. Vifo) permit applications within 3 months	Voor onze nationale veiligheid is het nodig dat we een veiligheidsscreening doen voor specifieke technologieën. Het toepassingsbereik van de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames is zo toegespitst mogelijk gemaakt op bepaalde technologieën, zodat we niet meer bedrijven toetsen dan nodig is. Hierin onderscheid maken is ongewenst. Het kan daarnaast het beoordelingsproces vertragen omdat er een extra stap moet worden uitgevoerd om te bepalen of het een de NTS-technologie betreft.

	De toetsing wordt zo snel mogelijk uitgevoerd, in veruit de meeste gevallen binnen 8 weken. In 2024 werd een kwart van de casuïstiek binnen 35 dagen afgerond en de helft van de casuïstiek tussen 35 en 72 dagen.
12. Create quickly (<6 months) available lab and clean-room or testing facilities and priority access to the electricity grid. Examples include priority electricity grid access for uninterrupted operations, lab, clean-room, and testing facilities.	Positief. Onderdeel van de 3%-R&D-Actieplan om de toegang tot experimenteerruimte te vergroten. Momenteel verkennen we op welke manier het aanbod van, en toegang tot deze faciliteiten kunnen vergroten voor R&D-intensieve startups en scale-ups. Snelheid en continue beschikbaarheid van deze faciliteiten nemen wij mee in het onderzoeken van verschillende oplossingsrichtingen. Voorrang in toegang tot elektriciteitsnet kunnen we niet garanderen. In het kader van het 3%-R&D-Actieplan werken we wel aan een R&D lanceerplatform om barrières weg te nemen voor bedrijven die R&D investeringen in Nederland willen opschalen.
13. Dedicated subsidy portal deeptech scale-ups.	EZ richt zich in de scale-up fase vooral op het mobiliseren van privaat kapitaal, d.m.v. en i.c.m. markt-conforme (fonds) investeringen. Een subsidie instrument voor deeptech scale-ups past niet in die inzet. Er is reeds een specifiek Deeptech fonds beschikbaar voor scale-ups onder Invest-NL. Invest-NL is met 600 miljoen versterkt dat grotendeels ten behoeve van scale-up financiering zal worden ingezet. Onderdeel daarvan is tevens een blended finance faciliteit (zie hieronder).
14. Support Dutch pension funds to invest in NTS scale ups/mobilize private capital (mainly pension funds); near term use existing rules to finance opex (e.g. real estate), longer term to allow debt/equity (indirect) investment	Zie Tech Tafel manifest
15. Double down on blended financing options via InvestNL, including project debt	Positief. Invest-NL heeft 250 miljoen gekregen voor een Blended Finance instrument. EZ werkt momenteel met Invest-NL dit instrument uit, waarbij de intentie is om via een separaat mandaat Invest-NL in staat te stellen creatieve en zachte financieringsvormen aan te bieden aan innovatieve start- en scale-ups met een grote financieringsbehoefte en hoog risicoprofiel (vaak NTS).
16. support clusters to fund pilots, provide general working capital consistency by Atradius specifically for NTS	Positief en al in uitvoering door het ministerie van Financien. Er is een innovatieluik geïntroduceerd voor NTS-gerichte scale-ups.
17. Stimulate commercial offtake of NTS technologies	Hier staan we positief tegenover. Op verschillende manieren wordt hier al aan gewerkt. De NTS is leidend bij het 'richten' van ons innovatiebeleid. Daarnaast verkennen we de mogelijkheid voor een ARPA-achtige organisatie in Nederland (<i>Nationaal Agentschap Disruptieve Innovatie</i>) die met innovatieve inkoop de opschaling van technologische toepassingen aanjaagt. Wij zullen de resultaten van de verkenning in begin 2026 met de Kamer delen.